297

ובניו וכו': ובתום' שם לחבו דאם נאמר דהיכא דהמשלח לא קגה משום לכ מי הודיעו למוכר קנה אותו השליח א"כ איכא למפרך ננוי לר' אלעזר אמאי לא אוקי נמי כר' יודא והא לאכילה והא לסחורה ולאכילה דהוי שינוי אעפ"י דשינוי לא קנה מ"מ כיון דשינוי הוא א"כ מי הודיעו למוכר כיון דלאו שליחותר הוא והא לסחורה דלאו שינוי שליחוחיה קא עביד ואם נפרש מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל המעות והרי בשל המעות לא קנה וגם השליח לא קנה שלא נחכוין לקנות לעלמו וחוזר המקח כמו מקח טעות א"כ ליכא למיפרך לר"א דלא מלי לחוקמי תרווייהו כר' יודא דכיון דשינוי לא קנה לר' יודא א"ב אמאי אם פחחו פחחו לו אפילו לאכילה כיון דקא מקפיד ולאו שליחותי קא עביד ואיכא למימר מי הודיע לבעל חטין שיקנה חטין לבעל המעות א"כ מוזר המקח וא"כ אמאי אם פחתו פחתו לו ואם הוחירו הוחירו לו דמשמע שקונה אותו השליח עכ"ל ומבואר מדברי תום׳ דהיכא דהמשלח לא קנה וגם השליח לא קנה וחוז' המקח לא הוי פחתו פחתו לו והא דמוקי ר"א סא לאבילה כא לסחורה וחיקשי נמי נהי דהוחירו לאחלש כיון דאיכא לווחא לא הוי שינוי כלל אבל עכ"פ פחחו דאיכא שינוי ולאו שליחותיה קא עביד לא קנה המשלח ולא השליח ויחזור המקח אלא כיון דמוקי ר"א כר' מאיר דם"ל שימוי קונה ואפי׳ לא נחכוין לקנות וכדס"ל לר' מאיר גבי לבעו שחור א"כ קנה השליח בשינוי אלא דחום' כחבו דבריהם דאי נימא אידי ואידי כר' יודא א"כ אמאי פחתו לו כיון דחוור המקח דלר' יודא שינוי לא קנה. והנה לפי מ"ש בש"ע סי' קפ"ב ספי' ב' בשינה השליח ולא הודיע למוכר שהוא שליח דלריך השליח לקנות לעלמו ואיכ מאי קושיא פחתו לו דהא כיון דלא הודיע למוכר שהוא שליח לריך לקנותו לעלמו וא"כ אכתי מלי מוקי תרווייהו כר' יודא ופחסו לו כיון דלח הודים שהוא שליח וכמ"ש ונס בדברי חום׳ ד'ה מי הודיע לנכע חיקשי נמי כנז' דפי' קישיות הש"ם על התעוח שביד האומן שיהיה הקדש דכיון דאשה לא קנה הלבע והבעל כמי לא קנה כיון שלא נתכוץ לעלמו א"כ יחזור המקח כו' והלבע יחזיר ויחבע השכירות מן האשה ע"ש והא היכא שלא הודישו שהוא שליח אינו לריך להחזיר משום מקח טעות. ותו קשיא לי בדברי חום' במ"ש דהמעות שקיבל הלבע כיון שחוזרין לבעל יהיה הקדש והא לפי' מ"ש נ"י ר"פ המוכר פירות דכל היכא דהוי מקח טעות ה"ל מעות הלואה וכן פסק הרת"א ס"ם רל"ב דאינו אלא בעל חוב וכיון דאינו אלא חוב היכי הוי הקדם כיון דאין אדם יכול להקדים מלוה ש"פ וכמ"ם חום' ר"פ שור שנגח ד' וה' שם בד"ה יד עמים אכן ע"ש ואין לומר דקושיות הש"ם אינו אלא ממעריך וגבי מעריך שפיר יוכל הקדש לגבות משום שעבודת דר' נחן דהת משמע מתירולא שם דאמרו כל המקדים ומשריך אין דשתו כו' דקשה נמי ממקדים ולכן נראה דתום׳ לשימתיה בר"ב המוכר פירות שם דכל היכא דהוי מקח טעות ה"ל מעות פקדון וא"כ שפיר פריך גם ממקדיש כיון דפקדון יכול להקדים ומיהו לפי מיש בסי שניד סקיח דגם במעות פקדון כל היכא דהנפקד לא יחזירו עד שיתבע אותו בב"ד ה"ל נמי דבר שאינו ברשותו ודוקא פקדון שהנפקד אין לו שום שסק שמו דה"ל כמונח בקופסי' אבל במקח טעום אעיג דרין פקדון אית ליה אפ"ה היל דבר שאינו ברשוהו

וע"ם וח"כ הדרח קושיין לדוכתי': (ב) קנאה סתם בתעותיו. כתב רי"ו נתיב כ"ב ח"א שאם קנה במעותיו ומתכין לקנות לחבירו לא קנה חבירו אפילו אם

אמר בפני עדים למרך חבירו אני קונה במשוחי אאיכ הודיעי למוכר בפ"ם דקמא שכ"ל וכב"ו הקשה שלה מדברי הרא"ש שם בב"ק ש"ש וכש"ך כתב ח"ל ולא ירדתי לשוף דשתו דברא"ש משמע להדיא כדברי רייו פ"ם גבי ח"ם דלה חיקשי מר' אבה גבי לבפ שלבטן לשחן וכו' גם בד"ח כתב וו"ל וח"ם הסור כחאן דאוופינהו כוא שלא כדברי רי"ו דאפילו אם קנה במשוחיו ומחכוין לזכוח לחבירו לא קנה אפילו אם אמר בפני עדים למרך חבירו אני קונה במשותי אח"כ הודישו למוכר וב"י כתב דגם דעת הרח"ש אינו כדברי רי"ו עכ"ל חה אינו וכח"ש גם מח"ש. השור כמאן דאוופינהו דמי אין ראיה דשאני התם דא"ל זיל זבין לי שכ"ל הש"ר

ומת"ם בס"ק נ':

סער ד' (נ) זברן לי האי מידי. והגה כבר השחקט הסוניא בסק"א מ"ש ומכואר מדברי הראשונים גם האחרונים דק"ל כר' יותן ודלא כחוכא דבני מערבא אלא דחדברי חום' שם נראה דים לוחר דגם ר' יוחנן סיל לדינה כבני משרבה דהיכה דלה הודישו לחוכר לא קנה אלא דחוקי הברייתא בהודיפו לחוכר ח"ל חום' שאני חפין וחסין דשליחותי' קא שביד כו' דתנן ח' המקרים וא' המשריך תימא אחתי אינטריך לאחויי מהא דחנן והלא מנוסה דברייתא משמע הכא דדוקא נקים חסין ושפורין אכל חסין וחסין משמש דפשיטא אם הוחירו הוחירו

חבירו דנהי דחם הי' הנכרי מפקיר מעותיו היה יכול לזכות לחבירו השתח מיהת שהנכרי אינו מסקירן אלא בא לזפות מטותיו למלוה ע"י זה אין לו כח לוכות שא"כ הי' הישראל המקבל שלוחו של נכרי לוכות במשוחיו לישראל ואין שליחות לנכרי וה"ל להיות מותר אפי׳ העמידו אלל ישראל אי לאו דלחימר' אמריכן שליחות לנכרי עכ"ל. ומבואר דכל היכא דהנותן אינו מפקיר הדבר שנותן היל שלוחו של הנותן לזכוח לחבירו וכל היכא דליכא תורת שליחות וכגון לנכרי לא מהני זכייתו לחבירו וא"כ ה"ה בכה"ג כיין דמשחרר עבדו עובר בעשה וה"ל שלוחו של הרב לזכות לעבדו ואשלד"ע ובות נמי ממילא קמה גם נלכה ראייתו מחמש נשים המחקרשות בפירות שביעית וע"ש בסי' קס"ג סק"א. אלא דבעיקר הדין נראה כדברי הרב הגחון בעה"מ שו'ח נ"ב וכמ"ש חום' פיק דמליעא דהיכ' דאשלדיע מיבעל השליחות לנמרי ומה שהביא ראיה משחרור נראה כיון דשלה אמרו שם בנמר' פ"ק דגיטין (דף י"ח) דתן כזכי וכתבו שם תום' דלח חמריכן מן כזכי אלא בחוב ולא במחנה ושחרור הוי כחוב דאי לאו דעבד לי׳ ניים נפשי׳ לא שחררי׳ וע"ש וכיון דאינו משחררו בחנם אינו עובר בעשה וכח"ש הרשב"א דמשחרר עבדו אינו עובר בעשה אלא כשמשחררו בחנם ועיין בדברי הרב המגיד פ"ט מזכי' ומתנה בהא דכתב הרמב"ם אמר פ' עבדי עשו אותו בן חורין כו' כופין את היורשין ומשחררין אותו וז"ל וכבר הקשו המפרשים ז'ל כיון דקי"ל דהמשחרר עבדו עובר בעשה ונחבאר פ"ט מה׳ עבדי' היאך שומעין לו לעבור על דברי חור' והרבה דברי׳ נחמרו בזה וכתב הרשב"ח זיל ושמח נחמר שכל שחמר הרב לשחררו אומדין אותו שעשה לי טובה שהוא חייב לו כך על גמולו דאחזיקי אינשי בעוברים בעשה לא מחזקינן וכיון שכן הרי הוא כמוכרו לו ומה שאסרה חורה לשחרר עבדים כלא נחילם שובה אלא ברלון הלב והלב יודע אם לחסד אם לגמילות כנ"ל עכ"ל . וא"כ ה"נ כיון שאמר תן שחרור זה לעבדי אחזוקי אינשי בעברי בעשה לא מחזקיכן ומה"ט ניחא דאמרו בי' תן כזכי כיון דודאי לא עבר בטשה וע"כ משום איזו מוכה משחררו וה"ל כחוב ומש"ה הן דידי' כזכי ומה דמיימי ראי' מחמש נשים המחקדשות בכלכלה פירות שביעית וקבלה אחת מהן בשביל כולם נראה לפי מ"ש בסי' שמ"ח סק"ח דשלח שלוחו לנכוב חדשתי' דידי׳ וחדעתי' דמשלחו להיות שותפין בצניבה דחש"ג דחין שלד"ע היכח דוכי לנפשי זכי נמי לחברי' ע"ש כשם רש"י פיק דמניעה (בף ה') וא"כ ה"ג כיון שוכתה לנפשיה וכחה נמי לחברותיה "והגה ראיתי בש"ח הנו' חלק אה"ע סי' ב' שכתב דלפי סברת הרח"ם בגיטין גבי חופם לבע"ח במקים שחב לחחרים דחפי עשחו שליח וכתב הרא"ש הטעם אף דבכל התורה כולה שליח של אדם כמוחו משום דלאו כל כמיני' לשוי' שליח במקום שחב לחחרים ובזה חמרתי דין חדש מה שלא נזכר עדיין בשים פיסק דאפי׳ קודם חרם ר"ג ולדינא דנמר' דמנרש ארם אשתו בע"ב מכל מקום ע"י שליח אי אפשר לנרש בע"כ דאי אפשר לשוי שליח לחוב לאשה עכ"ל וגרא' דלפי מיש בשיע סי׳ ק"ה סעי׳ ג׳ דאם הלוה אומר לאדם זכה כו׳ אין א' מבע"ח יכולין לגבות שכבר זכה בהם אחר ע"ש ושם סק"ג כתבנו הטעם דאע"ג דתופם לבע"ח במקום שחב לחחרים לא מהני אפי׳ שוי׳ שליח וכמבואר שם בש"ש. ומשום דנכסי הלוה אינון ויכול אדם לעשות בשלו מה שירלה וה"ה דיכול להקנותן ע"י שליח אע"ג דחב לאחרים ודוק' תופ' לבע"ח הוא דלא מהגי פ"י שליח דכיון דאכתי לאו דידי' נינהי אלא אחר שיתפום ופ"ש והא דאשה לאומר הלוה זכה דמי כיון דהמורה נחנה לו לבשל רשות לגרש בע"כ ויכול לחוב אומ' ה"ה דיכול נמי ש"י שליח לחוב אותה:

קפ"ג סעי ב' (א) הנותן משום לחבירו. כפ' הנחל קמא (דף ק"ב) ח"ר הנותן

משת לשלוחו לקנות לו חיפין ולקח לו שפורין שפורין ולקח חפין תנח חדה הם פחתו פחתו לו ותם בותירו הותירו לו ותניה חדה חם פחתו פחתו לו ואם הוחירו הוחירו לאחלם אחר ר' יוחנן לא קשי' הא ר' חאיר הא ר' יהודה דאמר שינוי לא קנה מחקיף לה ר' אלשור דלמא ש"כ לא קאמר ר' מאיר אלא במידי דחזי לי' למפיה אבל לסחורה לא אלא אמר ר' אלעזר לא קשי' כאן לאכילה כאן לסחורה וכו' מחכו שלה בחשרבא לר' יותגן אליביה דר׳ יהודה וכי מי הודישו לכשל חשין שיקנה חשין לכשל חשות מתקף לה רב שמואל בר ססרסי אי הכי אפי' חטין וחסין נמי לא אחר ר' אבהו שאני חסין וחסין דשליחותי' קא שכיד וכיד בשה"ב דתי חדם דחכן א" המשריך וא' המקדים אין לו בכסות אשתו ובניו ולא בלכם שלבטן לשמן ולא בסגדלים שלקחן לשתן ואחאי ה"ג ניחא חי הודישו ללבש שיקנה לבש לשמן אלא לאו דאמריכן שליחוחיה קא עביד וכיד אשתו דמי ה"כ שליחותי" קא שביד וכיד בשה"ב דמי אמר ר' אבא כל המקדים אין דשהו של כסוח אשחו